

163 lata temu urodził się Józef Konrad Korzeniowski

W Berdyczowie urodził się Józef Konrad Korzeniowski, znany jako Joseph Conrad, pisarz, autor „Jądra ciemności”, „Lorda Jima”, „Tajfunu”, „Nostromo” oraz „Smugi cienia”.

Joseph Conrad z Anielą Zagórską. Źródło: BN Polona

Urodził się 3 grudnia 1857 roku w Berdyczowie w rodzinie patriotycznej i postępowej. Jego ojciec, Apollo Korzeniowski, był poetą, który za działalność w przygotowującej powstanie partii Czerwonych został zesłany na Syberię. Matka Konrada - Ewa - postanowiła wyjechać na zesłanie wraz z mężem, zabierając ze sobą malutkie dziecko. Nędza zesłańczego życia zabiła najpierw ją, a potem jej męża.

W wieku 20 lat Korzeniowski zaczął się uczyć języka, w którym potem miał tworzyć. Przyjaciele i znajomi Korzeniowskiego potwierdzają, że nigdy nie nauczył się mówić po angielsku bez akcentu, często robił też błędy gramatyczne i frazeologiczne. Badacze zauważają, że w stylu literackim Conrada daje się odszukać echa polskiej składni.

Decyzja o pisaniu po angielsku była o tyle dziwna, że Korzeniowski o wiele pewniej czuł się na gruncie języka francuskiego, którym posługiwał się jak rodowity Francuz.

Pierwszą powieść "Szaleństwo Almayera" ogłosił w 1895 roku, czyli w wieku 38 lat. Niedługo potem ożenił się z Angielką i osiadł na stałe niedaleko Londynu postanawiając utrzymywać się z pisania.

W ciągu następnych 30 lat napisał jeszcze 14 powieści i osiem tomów opowiadań. Wszystkie w jakiś sposób wiążą się z morzem. Conrad zasłynął jako pisarz, który najpiękniej opisał odchodzącą już wtedy w przeszłość epokę romantycznych żaglowców.

W Polsce najbardziej znana powieścią Conrada jest "Lord Jim"- książka o oficerze marynarki, który w chwili zagrożenia opuścił powierzony sobie statek i pasażerów. "Rzecz o utraconym i odzyskanym honorze" - pisze o niej Zdzisław Najder. Ważne miejsce w literaturze światowej zajmuje też "Jądro ciemności" - mroczna opowieść o porażce "misji cywilizacyjnej" białego człowieka.

"Nostromo" - opowieść o fikcyjnej republice południowo-amerykańskiej, cieszy się reputacją czołowego dzieła angielskiej prozy. Powieściami politycznymi są także "Tajny agent" gdzie bohaterem jest rosyjski agent, organizujący akcje terrorystyczne w Londynie, oraz "W oczach Zachodu" z akcją w Petersburgu i Genewie, opowieść o zdradzie i szpiegostwie, o zderzeniu się okrutnej rosyjskiej autokracji z niemniej okrutną rosyjską rewolucją.

"Joseph Conrad-Korzeniowski był człowiekiem trzech kultur: polskiej, francuskiej i angielskiej. Poruszał się zresztą swobodnie również po obszarach innych kultur europejskich. Z własnej ojczyzny wyniósł znajomość naszej literatury, przede wszystkim wielkich romantyków (jego ulubionym poetą był Słowacki, "dusza polskości", jak go określił), a także typowe motywy wierności, zdrady, obowiązku i honoru" - pisze o twórczości Conrada Najder.

W roku 1905 Conrad w szkicu "Autokracja i wojna" przepowiedział rychły wybuch pierwszej wojny światowej, nakreślił wizję "Europy bez granic", Europy opartej na wspólnych instytucjach. Tylko taka Europa mogła jego zdaniem zmniejszyć niebezpieczeństwo imperialnych agresji ze strony tak silnych państw, jak Niemcy. Conrad - pisarz należący do ścisłej klasyki literatury przełomu XIX i XX wieku - pisał wyłącznie po angielsku. Jeszcze za życia naraził się z tego powodu na zarzuty m.in. ze strony Elizy Orzeszkowej, że zdradził kulturę swoich korzeni, wyrzekł się polskości w najciemniejszym momencie rozbiorów. Zdzisław Najder, najbardziej ceniony współczesny znawca twórczości i życia Conrada, podkreśla jednak, że pisarz nigdy nie odciął się od swoich polskich korzeni, a jego twórczość jest elementem polskiej kultury, choć przeniesionej na anglosaski grunt.

Pod koniec życia Conrad nosił się z zamiarem powrotu do Polski, zbyt wiele jednak spraw wiązało go z Anglią.

Zmarł 3 sierpnia 1924 roku na atak serca. Pochowany został w Canterbury.

Źródło: <https://polonia.tvp.pl/51144846/163-lata-temu-urodzil-sie-jozef-konrad-korzeniowski>

Joanna Patro